

методів їх попередження та боротьби, мають позитивний потенціал для врахування вітчизняними теоретиками та практиками з метою вироблення ефективного та дієвого превентивного механізму й недопущення зростання рівня злочинності.

Список використаних джерел

1. Youshea A. Berry. REAL ESTATE FRAUD [Електронний ресурс] / Youshea A. Berry – Режим доступу до ресурсу: https://www.americanbar.org/newsletter/publications/law_trends_news_practice_area_e_newsletter_home/realestatefraud101.html.
2. Батан Ю. Д. Вплив превентивного механізму права на неправомірну поведінку // Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані : монографія / за ред. проф. О. В. Козаченка, проф. Є. Л. Стрельцова. – Миколаїв : Іліон, 2016. – С. 625-642.
3. Дикий О.В. Кримінологічна характеристика способів вчинення шахрайств в сфері обороту житлової нерухомості // Часопис Академії адвокатури України: електрон. наук. фах. вид. / Акад. адвокатури України. – К.: 2014. – Том 7. – № 2(23). – С. 33-40.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Дикий О.В.

Мокряк Марія Олегівна

*аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ СУБКУЛЬТУРИ

Як відомо, основними способами криміногенного впливу ЗМІ на особистість є: 1) інформування про методи та способи вчинення злочинів; 2) використання ненормативної лексики; 3) пропаганда насильства, жорстокості; 4) романтизація злочинності, героїзація злочинності; 5) активна реклама алкогольної продукції; 6) створення та розвиток кримінальної субкультури; 7) формування негативної думки про державні, в тому числі і правоохоронні органи [1, с. 12-13].

Як зазначає В. М. Дрьомін, одним із самих недосліджених механізмів зворотного впливу злочинності на суспільство є вплив засобів масової комунікації. Сформувалося специфічне соціально-психологічне явище, яке можна назвати «інформзлочинність» – та злочинність, образ якої створений

засобами масової комунікації й суттєво відрізняється від реальної злочинності, з якою зіштовхується кожний [2, с. 499].

Звичайно, слід визнати, що ЗМІ не спеціально формують кримінальну субкультуру. Деякі дослідники, зокрема, А. А. Гаджієва, вважають, що поширення негативних звичаїв, норм, асоціального способу життя і моралі злочинних формувань кримінологічним феноменом, розглядаючи його в якості пропаганди «кримінальної ідеології» [3, с. 111].

Кримінальне середовище, в основі якого закладена система відносин організованих злочинних формувань, створює і розвиває власну кримінальну ідеологію – досить упорядковану систему негативних поглядів, цінностей і орієнтації, що містять критику кримінальної політики держави і культивують злочинний спосіб життя. При цьому ця ідеологія здатна надавати і надає інтенсивний соціально-психологічний вплив на індивіда (групи, шар, клас, суспільство). Отже, можна говорити про перехід кримінальної ідеології на рівень зовнішньої експансії, в результаті чого методами пропаганди у вигляді системи упорядкованих уявлень, поглядів, традицій і цінностей за допомогою ЗМІ відбувається поширення культури злочинного середовища.

Кримінальна субкультура, як сформована та розвинута система, поширюється на суспільство за допомогою ЗМІ. Оскільки культура безпосередньо пов'язана з вихованням, то в процесі передання (трансляції) її елементів відбувається виховний вплив, що сприяє зміненню соціально обумовлених характеристик особистості. Відповідно, поширення і підвищена ступінь сприйняття інформації, що транслюється ЗМІ, формує систему цінностей у представників різних соціальних груп, що призводить до можливості впроваджувати кримінальні установки, звичаї та традиції у соціальне буття. Трансформація поглядів та системи цінностей автоматично створює у більшості частини суспільства позитивну думку про злочинців та їх діяльність, сприяє криміналізації суспільства, створює віктимність населення.

Метод пропаганди кримінальної субкультури, на думку Ю. І. Гололобової [4, с. 61-63], включає в себе декілька компонентів: 1) формування привабливого образу злочинного світу; 2) інформаційне та морально-психологічне забезпечення окремих видів і напрямків злочинної діяльності; 3) створення позитивного образу представників злочинних структур і корумпованих представників влади; 4) поширення злочинної ідеології.

Сьогоднішня криміногенність ЗМІ більшою мірою обумовлена Інтернетом, який хоч і не є домінуючим видом ЗМІ у населення, з кожним роком зміцнює свої позиції в цьому напрямку, особливо в підлітковому та молодіжному середовищі. При цьому його інформаційна база з кожним роком тільки збільшується, а сам Інтернет для деяких стає адикцією. Останнє, в свою чергу, обумовлено тим, що «віртуальна реальність діє на

психіку в сім разів сильніше, ніж найпотужніші наркотичні засоби» [5, с. 98]. Представляючи собою «глобальну павутину», Інтернет містить величезну базу криміногенного матеріалу, починаючи від все тих же передач, фільмів і серіалів, публікацій преси кримінальної тематики та інше, і закінчуючи блогами, соцмережами і відео-хостингами, на яких обговорюється, коментується і викладається такий матеріал, здійснюється пропаганда злочинних дій.

Інтернет-простір, будучи гібридом засобів масової інформації та комунікації, служить і прекрасним засобом спілкування між членами груп антигромадської спрямованості, пропаганди їх ідеології, залучення в свої ряди нових осіб, вчинення злочинів. Багато в чому цьому сприяють, по-перше, така специфічність мережі, як віртуальна анонімність, завдяки якій, сформувався злочинний прошарок, що спеціалізується на наданні криміналітету різного роду інформації, яка сприяє злочинним діям, а по-друге, соціальні мережі, форуми і блоги певної тематики, мережеві ігри.

Таким чином, ЗМІ виступають ефективним пропагандистом кримінального способу життя, пропаганда злочинного способу життя сприяє поширенню кримінальної культури у суспільстві [1, с. 502]. Важливість стримування росту злочинності обумовлена необхідністю використання ЗМІ та переорієнтування їх на попередження злочинної поведінки, поширення зразків правомірної поведінки. Крім того, необхідним вбачається доцільним пропагування правомірної поведінки та зменшення поширеності кримінально-орієнтованого контенту, прикладом чого може стати встановлення вікових обмежень та рейтингів для контенту.

Список використаних джерел:

1. Булатецкий П. С. Влияние средств массовой информации на насильственную преступность (криминологический аспект) [автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08]. Москва, 2013. – 23 с.
2. Дрьомін В. М. Особливості формування кримінальної субкультури // Актуальні проблеми держави і права. 2005. – Вип. 25. – С. 498-503.
3. Гаджиева А. А. Криминальная идеология, средства массовой информации и виктимизация населения // Преступность и культура: сб. науч. тр. / под ред. А. И. Долговой. Москва, 1999. – С. 111.
4. Гололобова Ю. И. Средства массовой информации и преступность: криминологический аспект [дис. ... канд. юрид. наук]. Москва, 2002. – 161 с.
5. Ищенко Е. П. Виртуальный криминал. Москва : Проспект, 2011. – 230 с.

Науковий керівник: д.ю.н., професор, зав. кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Дрьомін В.М.